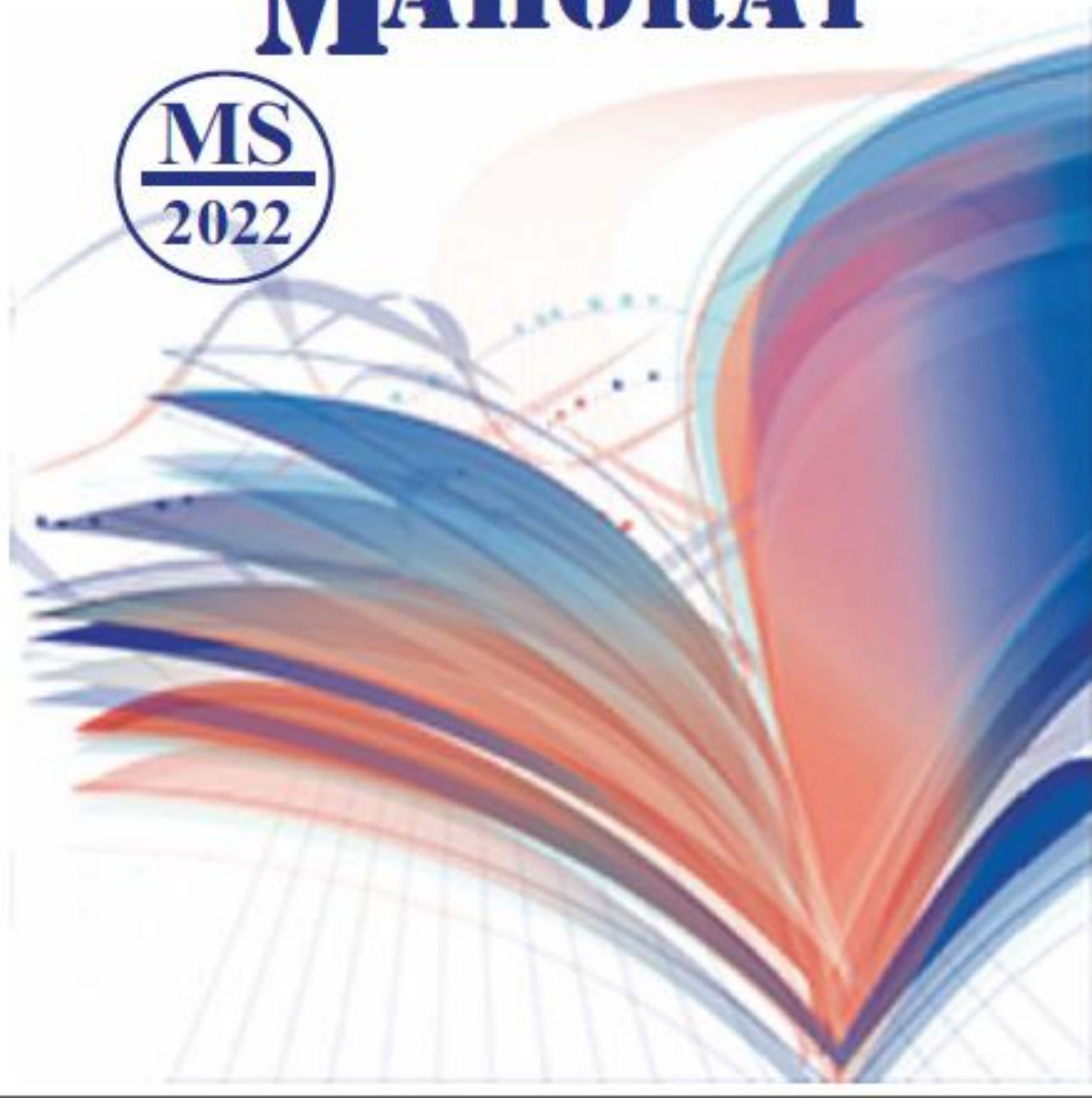

PEDAGOGIK MAHORAT

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

Maxsus son

Jurnal 2001-yildan chiqa boshlagan

Buxoro – 2022

MUNDARIJA

Nodir YADGAROV. Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarida kasbiy ko'nikmalarini shakllantirishda axborot texnologiyalarning o'rni.....	8
Sanjar AZIMOV. Tasviriy san'atda sinfdan tashqari ishlarning ahamiyati.....	11
Dilshod MAMATOV. Muhandislik grafikasi fanini o'qitishning innovatsion usullari (kompyuter grafikasi asosida).....	14
Tolib SOBIROV, Qavmiddin OMONOV. Muhandislik grafikasini o'qitishda me'morchilik obidalaridagi geometrik yasashlarning tarbiyaviy ahamiyati.....	18
Arif KADIROV, Mehribano QAHHOROVA. Yoshlarni kasb-hunarga yo'naltirishda milliy qadriyat va an'analarning o'rni.....	21
Shuhrat G'ULOMOV. Tarixiy janda O'zbekiston tasviriy san'ati rivoji.....	24
Shodijon BAKAYEV, Sherozjon SHOKIROV. Badiiy bezash ishlarida ranglarni to'g'ri qo'llash tartibi va ularning emosional ta'siri.....	27
Qoriyog'di JUMAYEV. Kasb-hunar ta'limi va tarbiya berish jarayonida sharq rivoyatlaridan foydalanish metodlari.....	30
Muzafar AVLIYAKULOV. Tasviriy san'at o'qituvchisi tashkilotchi, metodist va ijodkor.....	32
Гумарова ХАХИМОВА. Традиционные методы узбекских ремесел.....	34
Viloyat TUXSANOVA. Kashtachilik san'ati.....	37
Muhayyo AZIMOVA. O'zbek xalq amaliy bezak san'ati turlari va ularning o'ziga xos tomonlari.....	41
Sanjar AZIMOV, Maftuna SULAYMONOVA. Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida tasviriy san'atning zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalardan foydalanish metodikasi.....	44
Shodijon BAKAYEV, J.B.NE'MATOV. Inter'yerni sharqona qirna uslubda bezatish texnologiyasi.....	47
Oybek SHOMURODOV. O'rta maktab tasviriy san'at fanida kompyuter texnologiyalaridan foydalanish.....	50
Aziza MUSINOVA. Amaliy bezak san'atida tasvir va kompozitsiyaning tutgan o'rni.....	54
Akmal AMINOV. Autocad grafik dasturida 3d o'lchamli obyekt nuqtalarining koordinatalarini kiritishning o'ziga xos usullari.....	57
Gulshod OSTONOVA. Tasviriy san'at darslarida borliqni idrok etish hamda o'qituvchilarning fazoviy tasavvurlarini oshirish.....	61
Норман КАДЫРОВА, Парвиза РОЗИКОВА. Особенности педагогического процесса в сфере культуры XIX века как элемент культуры исторического периода.....	64
Nigora IBATOVA. XIX-XX asr O'zbekiston rassomalari ijodida manzara janri.....	67
Shahnoza IBADULLAYEVA. "Manzara janrida ijod qilgan rassomlar asaridan nuqxa ko'chirish" modulini o'qitishda innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalanish ahamiyati.....	71
Avaz SHUKUROV, Nargiza ASLANOVA. Kulolchilik - xalq amaliy bezak san'atining bir turi sifatida.....	76
Shodijon BAKAYEV, M.S.TO'RAYEVA, D. USMONOV. Amaliy san'atda ranglardan foydalanish va ularning o'ziga xos xususiyatlari.....	79
Nafisa AVLIYAKULOVA. Bo'lajak o'qituvchi shaxsiyatini rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalaridan foydalanish.....	83
Sherali AVEZOV. Amaliy sanat tarixi va uning turlari.....	86
Muxiba SULAYMONOVA. Tasviriy san'atning shaxs ma'naviy kamolotida tutgan o'rni.....	89
Alisher SHIRINOV. Tasviriy san'atni o'qitishda borliqni idrok etish mashg'ulotlari.....	91
Sadoqat SHODIYEVA. Arxitektura yodgorliklarida tasviriy va amaliy san'atni qo'llanilishi.....	94
Nozima ASLANOVA. Boshlang'ich sinf o'qitish darslarida o'qituvchilarning badiiy va axborotli matnlar mazmunini anglash va uni izohlash malakalarini rivojlantirish.....	97
Mohimur JALOLOVA. Diniy binolarda bezak san'ati.....	100
Maxbuba KARIMOVA. Xalq hunarmandchiligi darslarida amaliy bezak san'ati mashg'ulotlarini o'rgatish metodikasi.....	103
Jo'rabek YARASHEV, Maftunabonu AKRAMOVA. O'rta ta'lim maktablarda musiqa qo'shiqlarining mazmuni va yechimlari.....	106
Журабек ЯРАШЕВ, Нодира ШАДЖАМОВА. Вопросы музыкальной гармонии в наследии просветителей IX-XII веков и их гуманистическое значение для культуры молодого поколения.....	108
Jo'rabek YARASHEV, Maxfuza KAMBAROVA. Zamonaviy pedagogikada kreativlik tushunchasi.....	112
Maxfuza KAMBAROVA. Umumta'lim maktablarda musiqa darslarining nazariy asoslari.....	117
Jo'rabek YARASHEV, Manisa RIZOYEVA. Musiqa madaniyati darslarida stilizatsiya uslubini turli usullarda qo'llashning mazmuni.....	120
Zarnigor ALAYEVA. Yoshlarni musiqa ta'limi orqali milliy istiqlol g'oyalari ruhida tarbiyalash.....	122

Muzafar AVLIYAKULOV

Buxoro davlat universiteti

tasviriy san'at va muhandislik grafikasi kafedrası

katta o'qituvchisi

e-mail: avliyakovmuzafar@gmail.com

TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHISI TASHKILOTCHI, METODIST VA UJODKOR

Ushbu maqolada bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchisi darsdan tashqari tadbirlarda pedagogik mahorat, ijodkorlik va tashkilotchilik qobiliyati orqali ko'rgazmalar, ijodiy tanlovlar, to'garaklar va turli xil tadbirlarni tashkil qilish usullari haqida ma'lumot berildi.

Kalit so'zlar: materiallar, OITS, media, kalendar-tematik, olimpiadalar, psixologik-pedagogik.

В данной статье представлена информация о том, как будущий учитель рисования может организовать выставки, творческие конкурсы, кружки, различные мероприятия во внеурочной деятельности за счет педагогических навыков, творчества, организаторских способностей.

Ключевые слова: материалы, СПИД, СМИ, календарно-тематические, олимпиады, психолого-педагогические.

This article provides information on how a future art teacher can organize exhibitions, creative competitions, circles, various events in extracurricular activities due to pedagogical skills, creativity, and organizational skills.

Key words: materials, AIDS, media, calendar-thematic, Olympiads, psychological-pedagogical.

Kirish. Tasviriy san'at o'qitish metodikasi maktabda darsdan tashqari ishlarni tashkil etish, uning mazmuni, usullari, tasviriy san'atda dars mashg'ulotlari bilan aloqalarning asoslarini ishlab chiqadi. Tasviriy san'at bo'yicha darsdan tashqari ishlariga to'garaklar, ko'rgazmalar, tanlovlar, fan bayramlari, olimpiadalar, tasviriy san'at haftalari kiradi.

Asosiy qism. Darsdan tashqari tadbirlarni ishlab chiqish o'qituvchilarning ushbu turdagi faoliyatni tayyorlash uchun vaqt sarflashini talab qiladi. Chunki bu mavzu bo'yicha qiziqarli, dolzarb materiallarni topish uchun kerak. Bu nafaqat talabalarning qiziqishini oshiradi, balki ularni befarq qoldirmaydi. Bundan tashqari, tadbirning barcha qismlarini aniq rejalashtirish, materiallarni topshirish usullari va ularni tanlash, darsni o'tkazish shakli va zarur asbob-uskunalar, darsdan tashqari tadbirni o'tkazish uchun zarur.

Darsdan tashqari tadbirlarning senariyi adabiy jihatdan yaratilgan va aniq mantiqiy ketma-ketlikda bayon etilgan darsdan tashqari tadbirning barcha elementlari va harakatlarini ochib beruvchi hamda uning mazmunini batafsil ishlab chiqishdan iborat. Tadbir senariyida mavzu va maqsad oshkor qilinishi kerak. Tadbirning bir qismidan ikkinchisiga barcha mantiqiy o'tishlar amalga oshiriladi. Senariyni yozishda eng muhimi, umumiy mavruni aniqlab olish, jamoani eng ko'p tashvirlantiradigan ko'tarilgan savolning muammoli jihatini topish va yoritishdir.

Har bir darsdan tashqari tadbir, odatda, muayyan bayramga, muhim kunga yo shaxsga yo muammoli mavzuga bag'ishlangan. Sinfdan tashqari tadbirning senariyi talabalarning yosh xususiyatlariga mos kelishi muhim hisoblanadi. Bundan tashqari, ma'lum bir yoshdagi bolalar uchun muhim bo'lgan muammoli mavzu ham ko'tarilishi mumkin: giyohvand moddalarning zarari, korrupsiyaga qarshi kurash, jamiyatdagi odam, OITSga qarshi kurash va boshqa mavzular.

Har qanday shaklda darsdan tashqari tadbir o'tkazilgandan so'ng, o'qituvchi tadbirni tahlil qilishi kerak. Darsdan tashqari tadbirni tahlil qilishning ikki xil turi mavjud:

mavzu-mazmunli;

psixologik-pedagogik.

Birinchi turdagi tadbirning mazmunli qismi, uning ta'lim yo'nalishi tahlil qilinadi. Ikkinchi turi, birinchi navbatda, darsni pedagogik nuqtayi nazardan ko'rib chiqadi. Darsdan tashqari tadbirni tahlil qilish sxemasi quyidagicha: birinchi nuqta: ushbu tadbir mavzusining asosini baholash. Bundan tashqari, tadbirning maqsad va vazifalarini va dars davomida qanchalik erishilganligini tahlil qilish. Keyin darsning joyini va shaklini ko'rib chiqish va tanlangan mavzuga qanchalik mos kelishiga e'tibor berishdan iborat.

Sindagi o'qituvchilarning faoliyati o'qituvchining materialni o'qituvchilarga yetkazishga muvaffaq bo'lganligi va tadbirni o'tkazish usullari to'g'ri tanlanganligini baholashga yordam beradi. Tahlilning eng so'nggi nuqtasi - tadbirning pedagogik ahamiyatini va har bir talabaning alohida va, umuman, jamoani yanada rivojlantirish uchun ahamiyatini aniqlash.

Har bir o'qituvchi ham amalga oshirilgan tadbirda o'z-o'zini tahlil qilishi kerak. Bu esa darsdan tashqari tadbirning qanchalik muvaffaqiyatli ekanini baholash, o'z pedagogik mahoratini baholash va keyingi mashg'ulotni tayyorlashda ularni tuzatishga yoki ularga alohida e'tibor berishga arziydigan daqiqalarni aniqlash imkonini beradi. O'z-o'zini tahlil qilish o'z-o'zini yaxshilashga yordam beradi va har kimni, shu jumladan, o'qituvchilarni yanada rivojlantirishga undaydi.

Muhokamalar va natijalar. Darsdan tashqari tadbirni o'tkazish o'qituvchining ishining muhim qismidir. Bu maktab hayotining eng qiziqarli qismlaridan biridir. Darsdan tashqari tadbir darsning samarali bo'lishi, o'quvchilarni qiziqtirishi va dars mavzusiga befarq qoldirmaslik uchun tadbirni o'tkazishdan oldin juda ko'p tayyorgarlik ishlarini talab qiladi, aksincha, bu muammorni yanada o'rganish, muhokama qilish va tushunish uchun harakat qildi. Darsdan tashqari tadbir har doim bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga va talabalarining shaxsiy o'sishiga yordam beradi. O'quv mashg'ulotidan tashqari tadbirni o'tkazish o'qituvchi va o'quvchilarning maktab hayotining muhim qismidir, bu esa har ikki tomonning salohiyatini ochib berishga yordam beradi va amalga oshirilgan tadbirni tahlil qilish ko'pincha jamoada mavjud muammolarni aniqlash, bartaraf etish va muvofiqlashtirishga yordam beradi. Darsdan tashqari tadbir o'qituvchi va talabalar uchun har doim qiziqarli. Talabalar yangi foydali ma'lumotlarni o'rganadilar, faol bo'lishadi va o'qituvchi o'z o'quvchilariga boshqa tomondan qarash imkoniga ega bo'ladi.

Darslarni rejalashtirish konsepsiya mavzusi bo'yicha normativ hujjatlarda, fakultativ uchun o'quv yili uchun darslarni raqamlash, dars va amaliy ish mavzusi, ish formati, badiiy materiallar va texnikalar ro'yxati, darslarning maqsad va vazifalari kabi jadval shaklida taqdim etiladi. Darslarning mavzularini va amaliy ishlarini shakllantirish, agar kerak bo'lsa, o'qituvchi tomonidan tuzatilishi mumkin. Shuningdek, u dars mavzularini o'rganish ketma-ketligini o'zgartirish huquqiga ega.

O'quvchilarni san'at asarlari bilan tanishtirish jarayonida badiiy asarlarning muayyan turlarini amalga oshirishning o'ziga xos xususiyatlari ko'p media prezentatsiyalar rassomlarning rassmalarini, o'quvchilarning ijodiy ishlarini va boshqalarni aks ettirish bilan almashirilishi mumkin.

"Nazmunali kalendar-tematik rejalashtirish" tasviriy san'at o'qituvchisiga ishni to'g'ri tashkil etishga yordam berishni maqsad qilib qo'yadi, ammo uning tashabbusi va ijodiy yondashuvini ixtiyoriy ravishda o'qitishga to'siqlik qilmasligi kerak. O'qituvchi har bir sinfning xususiyatlarini hisobga olgan holda o'quv materiallarini boshqacha tarzda tarqatishi mumkin.

Xulosa. Shunday qilib, darsdan tashqari tadbir o'qituvchining ishining eng muhim qismidir. Ushbu darslarni o'tkazish har doim barcha yoshdagi o'quvchilarga ta'lim ta'siriga ega. Sinfidan tashqari tadbirlar-to'g'ridan-to'g'ri o'qituvchi yoki umumta'lim muassasasi tomonidan tashkil etilishi va tarbiyaviy xarakterga ega bo'lishi kerak bo'lgan guruhdagi tadbirlar yoki tadbirlar. Bunday tadbirlar, shuningdek, o'yin, ekskursiyalar, muzeylarga sayohat va boshqalarni o'z ichiga oladi. Har bir o'qituvchi ma'lum bir mavzuga qiziqish ko'pincha darsdan tashqari tadbirni o'tkazishda yoki, masalan, kelajakdagi kasbni tanlashda qanday ta'sir ko'rsatishi mumkinligini biladi.

Adabiyotlar

1. Hasanov R. Tasviriy san'at. 1-sinf o'quvchilari uchun darslik. –Toshkent, 2002-yil.
2. Hasanov R. Tasviriy san'atdan davlat ta'lim standartlari uchun darslik. –Toshkent, 2000.
3. Tolipov N. Maktabda tasviriy san'at to'garagi. -T.: "Fan", 1995-yil.
4. Abdullayev S.S., Azimov S.S., Avezov Sh.N. Tasviriy san'at va muhandislik grafikasini o'qitish metodikasi. –Buxoro: "Dardona", 2020-yil.